

Станіславська сільська рада
ГО ХОЦ «Успішна жінка»
ГО «Справа Кожного»

Гендерний портрет Станіславської сільської об'єднаної територіальної громади

2019 рік

Аналітичне дослідження «Гендерний портрет Станіславської сільської об'єднаної територіальної громади» виконано ГО ХОЦ «Успішна жінка» та ГО «Справа Кожного» у співпраці з виконавчими органами Станіславської сільської об'єднаної територіальної громади.

У підготовці матеріалів брали участь:

- Станіславська сільська рада: керівництво; відділ освіти, молоді та спорту; Станіславська амбулаторія ЗПЗСМ; Станіславська школа мистецтв; комунальна установа «Центр з надання соціальних послуг»; комунальний заклад "Культурно-дозвілеві комплекс «Лідер»;
- ГО ХОЦ «Успішна жінка»;
- ГО «Справа Кожного».

Дослідження призначено для широкого загалу читачів, які займаються або цікавляться гендерною проблематикою.

Гендерна статистика – важлива передумова розроблення ефективних програм та заходів для задоволення потреб жінок і чоловіків громади у всьому їх різноманітті.

Відповідальні за випуск:

Микола Сонько, інспектор з проектного менеджменту Станіславської сільської ради.

Олена Микитась, голова ГО ХОЦ «Успішна жінка».

Олена Скворцова, голова ГО «Справа кожного».

Консультантка: Світлана Євченко, експертка з гендерної політики.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ВСТУП.....	5
I. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА.....	7
1. Демографічна ситуація.....	7
2. Освіта та культура.....	13
3. Соціальний захист.....	18
4. Зайнятість населення.....	21
5. Представництво жінок і чоловіків в органах місцевого самоврядування Станіславської ОТГ.....	23
6. Результати опитування.....	25
7. Загальні висновки.....	31
II. ДОДАТКИ.....	33
1. До розділу «Демографічна ситуація».....	33
2. До розділу «Освіта та культура».....	35
3. До розділу «Соціальний захист».....	36
4. До розділу «Представництво жінок і чоловіків в органах місцевого самоврядування Станіславської ОТГ».....	38
5. До розділу «Результати опитування».....	39

*Присвячується світлій пам'яті Олени Микитась,
голови ГО ХОЦ «Успішна жінка»*

Шановні колеги!

Ви тримаєте в руках дослідження становища жінок та чоловіків нашої об'єднаної територіальної громади «Гендерний портрет Станіславської сільської об'єднаної територіальної громади», яке проведено вперше з метою реального відображення становища жінок і чоловіків у різних сферах життя нашої громади. Проведення дослідження стало можливим завдяки підтримці Українського Жіночого Фонду в рамках проекту «Посилення спроможності активних жінок Станіславської ОТГ в адвокації та впливу на прийняття рішень місцевих органів влади Станіславської ОТГ», який реалізується ГО ХОЦ «Успішна жінка» та ГО «Справа Кожного» у співпраці з виконавчими органами Станіславської сільської об'єднаної територіальної громади.

Проведений аналіз виявив гендерні розриви, які повинні стати основними напрямками політики забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а також бути відображеними у програмах розвитку нашої громади.

Хочемо висловити подяку усім, хто причетний до створення цього дослідження. Це дороговказ для нас, щоб удосконалювати свою роботу як на благо нашої громади, так і країни в цілому.

Станіславський
сільський голова

Володимир Желуденко

Голова ГО «Справа Кожного»

Олена Скворцова

ВСТУП

Досягнення рівності між чоловіками та жінками – передумова забезпечення стабільного розвитку суспільства на принципах свободи, рівності, справедливості та толерантності.

Значним кроком на шляху утвердження гендерної рівності в Україні було прийняття Закону України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, в якому визначені основні напрями державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а саме:

- утвердження гендерної рівності;
- недопущення дискримінації за ознакою статі;
- забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень;
- забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов’язків;
- підтримка сім’ї, формування відповідального материнства і батьківства;
- виховання і пропаганда серед населення культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері;
- захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі.

Впровадження принципів гендерної рівності в усі сфери життя суспільства передбачає об’єктивну оцінку існуючого стану і розробку стратегії, яка враховувала б особливості економічного, соціального та духовного розвитку громади. Тому необхідною складовою цього процесу є проведення відповідних аналітичних досліджень, впровадження гендерного аналізу в практику оцінки соціальних процесів та ефективності управління соціально-економічним і культурним розвитком.

Формат гендерного портрету надає можливість максимально конкретизувати поняття «населення» громади, збагативши його зміст інформацією щодо демографічних показників, стану здоров’я, освіти, економічної діяльності тощо.

Саме завдяки гендерному портрету орган місцевого самоврядування може дізнатися про реальне становище жінок і чоловіків громади, отримати можливість приймати рішення та здійснювати політику з урахуванням гендерної складової, може оцінити результати своєї роботи в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективах, порівняти ці показники з показниками інших місцевостей та регіонів.

Гендерна статистика в першу чергу надає соціально-демографічні особливості таких соціальних груп, як жінки і чоловіки. Її показники демонструють їх реальне становище і є інформаційним джерелом для забезпечення моніторингу з означених питань, вони допомагають забезпечити розробку стратегічних рішень соціально-економічної політики, орієнтованої на забезпечення реальних потреб жінок і чоловіків громади.

Станіславська сільська об'єднана територіальна громада

Територіально розміщена у Білозерському районі Херсонської області. Утворена у жовтні 2017 року, об'єднала три населені пункти: село Станіслав (адміністративний центр ОТГ), село Широка Балка, село Софіївка. Станіславську сільську об'єднану територіальну громаду можна по праву назвати перлиною Білозерського району

I. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

1. Демографічна ситуація

За даними Станіславської сільської ради чисельність постійного населення Станіславської ОТГ на 1 січня 2019 р. становила **7341** особу (додатки 1, 2), у тому числі чисельність жінок складала **3865** осіб (**52,7%**), а чоловіків – **3476** осіб (**47,3%**). Однією з найважливіших характеристик населення є співвідношення статей: статеві-вікова структура населення ОТГ характеризується кількісною перевагою чисельності жінок. Станом на 01 січня 2019 року співвідношення часток населення Станіславської ОТГ в розрізі населених пунктів є наступним (рис.1):

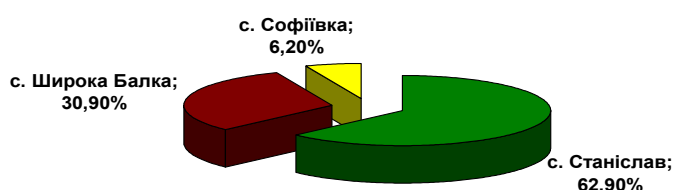

Рис. 1. Співвідношення часток населення Станіславської ОТГ в розрізі населених пунктів

Наведемо співвідношення часток жінок і чоловіків Станіславської ОТГ в розрізі населених пунктів (рис. 2):

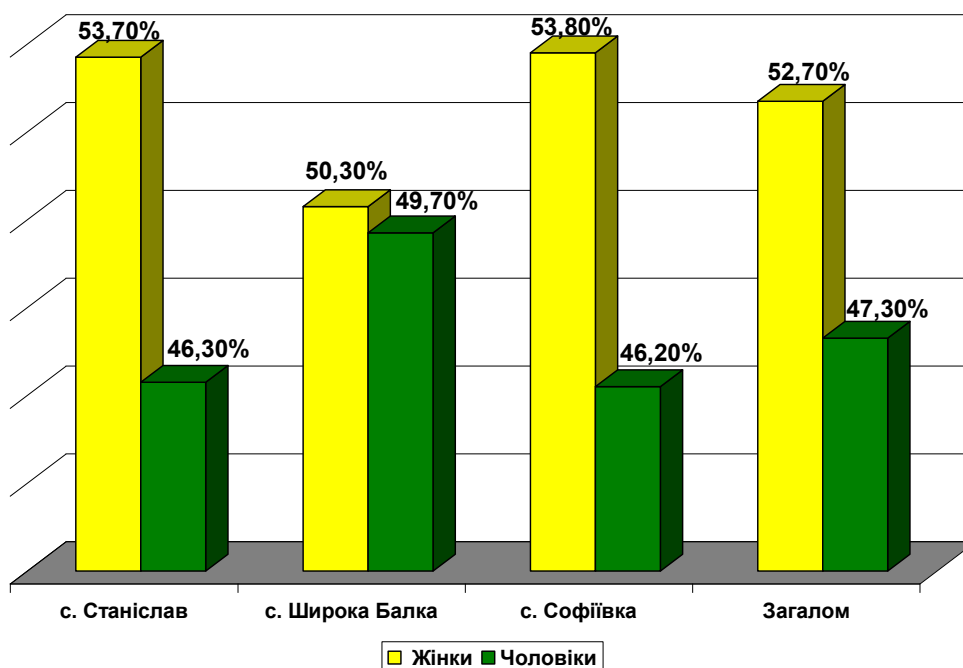

Рис. 2. Співвідношення часток жінок і чоловіків Станіславської ОТГ у розрізі населених пунктів

Найзбалансованишим є представництво жінок і чоловіків у с. Широка Балка.

Співвідношення часток населення у різних вікових групах є наступним: найбільшу частку становить населення у віці 36-59 років – 33,0 %; 25,0% – у віці старше 60 років; 22,5% – 19-35 років; 11,5% – у віці від 0 до 10 років; найменшу частку складають діти та молодь у віці 11-18 років – 08,0% (рис. 3):

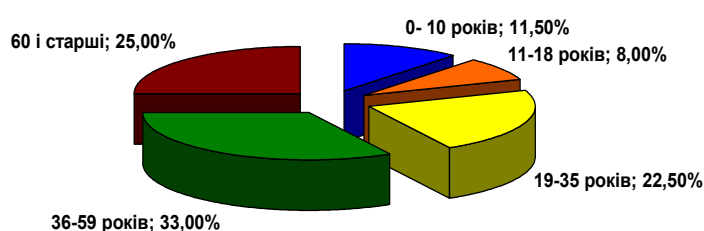

Рис. 3. Співвідношення часток населення у різних вікових групах

На працездатне населення Станіславської ОТГ від 16 до 59 років припадає близько 60,0%.

Співвідношення статей у межах вікових контингентів змінюється. Так, при переході від молодших вікових груп співвідношення статей зрівнюється. Остаточна перевага жінок над чоловіками починається з 35-річного віку. При пересуванні до старших вікових груп вона поглиблюється.

Спостерігається перевищення кількості чоловіків у віковій категорії до тридцяти п'яти років, а після тридцяти п'яти у всіх вікових категоріях переважають жінки (рис. 4):

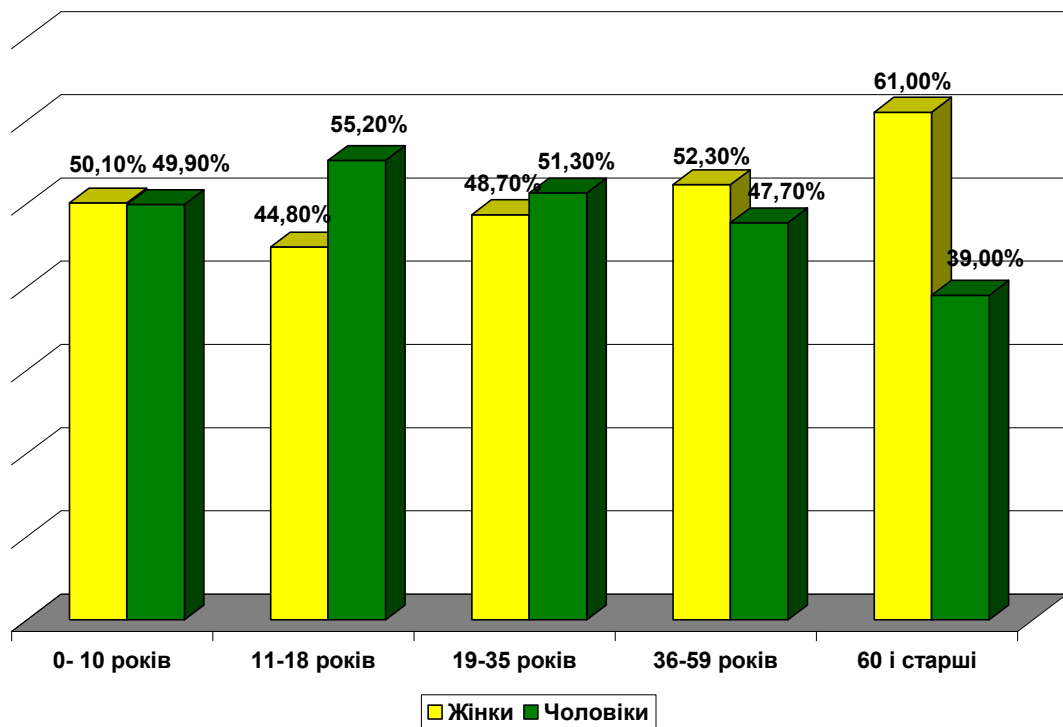

Рис. 4. Співвідношення часток жінок і чоловіків у різних вікових категоріях

Найістотнішою рисою вікового складу населення й України, й області є його старіння, тобто збільшення частки людей старших вікових груп. Ця риса притаманна й населенню Станіславської ОТГ.

Аналіз статево-вікової структури населення громади дозволяє зробити висновок про те, що переважають мешканці віком від 18 до 59 років, частка яких складає 55,5% від загальної кількості.

Прогноз є невтішним, оскільки, якщо не зміниться ситуація, молодь не в змозі буде замінити працездатне населення, а звідси неможливість забезпечити населення пенсійного віку та інші потреби за рахунок податків. Може наступити незворотній процес щодо старіння. А отже, важливою стратегічною ціллю громади є робота з молоддю.

За даними Станіславської амбулаторії кількість зареєстрованих у 2017р. смертей склала 102 випадки, а у 2018 році – 101 випадок. Спостерігається відмінність рівнів смертності у чоловіків та жінок: смертність чоловіків перевищує смертність жінок.

Основними причинами смерті як жінок, так і чоловіків залишаються хвороби системи кровообігу, новоутворення, зовнішні причини, на які разом припало 94,0% смертей, зафіксованих у 2017 році в Станіславській ОТГ (рис. 5):

Рис. 5. Структура смертності населення за причинами смерті

Від хвороб системи кровообігу у 2017 році померло 82 особи – 80,4% загальної кількості померлих. Цей клас хвороб в сучасному світі називають проблемою №1. В останні роки щорічно від серцево-судинних захворювань в Україні помирає більше 400 тис. жителів, тобто в середньому майже 1200 людей щоденно (рис. 6):

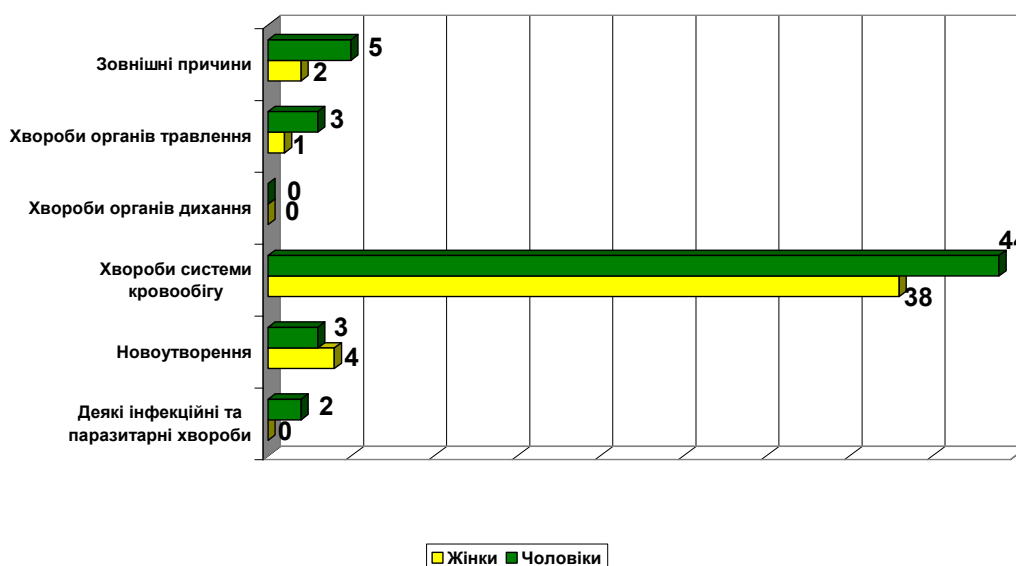

Рис. 6. Структура смертності населення за причинами смерті з розподілом за статтю, осіб

Під час аналізу смертності населення в розрізі основних причин смерті простежується певний зв'язок між причинами смерті та статтю. Так, у 2017р. чоловіча смертність від зовнішніх причин вища від жіночої, така ж тенденція зберігається й у 2018 році (додатки 4, 5). Саме тому варто звернути увагу на смертність від зовнішніх причин, адже йдеться не про невиліковні хвороби, а про досить реальний, вагомий резерв збереження життя людей, який втрачається через неприродні причини. Слід зауважити, що за розрахунками науковців резерви продовження тривалості життя населення України становлять близько 7,5 років для чоловіків і 3 роки для жінок за умови повної ліквідації смертності від зовнішніх причин.

Аналіз ситуації щодо смертності населення Станіславської ОТГ у 2017 році за статтю та віковими групами дає підстави до констатації наступних висновків: кількість зареєстрованих смертей серед чоловіків переважає кількість смертей серед жінок у всіх вікових групах, особливо помітна різниця у віковій категорії 36-59 років, де вона складає 12,3 відсоткових пункти (рис. 7, додаток 6):

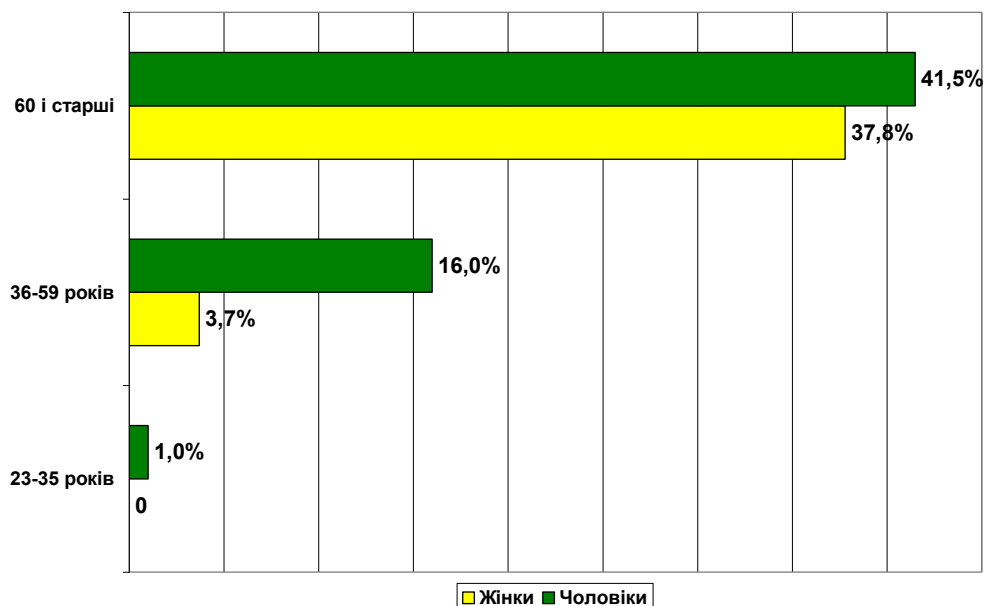

Рис. 7. Смертність населення за статтю та віковими групами

Зауважимо, що кількість жінок, починаючи від 35 років і старше переважає кількість чоловіків. Така ситуація може пояснюватися тим, що жінки більш відповідальні у ставленні до свого здоров'я та життя. Чоловіки менше ніж жінки дбають про своє здоров'я, несвоєчасно звертаються до лікарів, більш схильні до

шкідливих звичок. Фахівці свідчать про соціальні відмінності між чоловіками та жінками, що визначають різницю у середній тривалості життя. Цей розрив часто збільшується з ряду соціальних причин, зокрема стресу, перевантаженості, екстремальної поведінки, більшою мірою притаманної чоловікам.

Отже, гендерні стратегії оптимізації розвитку демографічних процесів у Станіславській ОТГ мають бути наступними: впровадження системи заходів, спрямованих на зниження смертності, підвищення народжуваності, покращення надання послуг у сфері охорони здоров'я, популяризація здорового способу життя, упорядкування міграційних процесів, що погіршують демографічну ситуацію. Потрібно постійно здійснювати моніторинг демографічних процесів, їх порівняльний аналіз з іншими регіонами, відстежувати причини погіршення демографічної ситуації та оперативно вживати необхідні заходи.

2. Освіта та культура

За даними відділу освіти, молоді та спорту Станіславської ОТГ, дошкільною освітою в громаді охоплено 238 дітей. Загалом на території ОТГ працює два дошкільних навчальних заклади, які забезпечують громаду відповідними послугами. Серед 238 дітей, які на початок 2019 р. відвідували дошкільні заклади Станіславської ОТГ, дівчатка складала 48,3%, хлопчики – 51,7% (рис. 8, додаток 7):

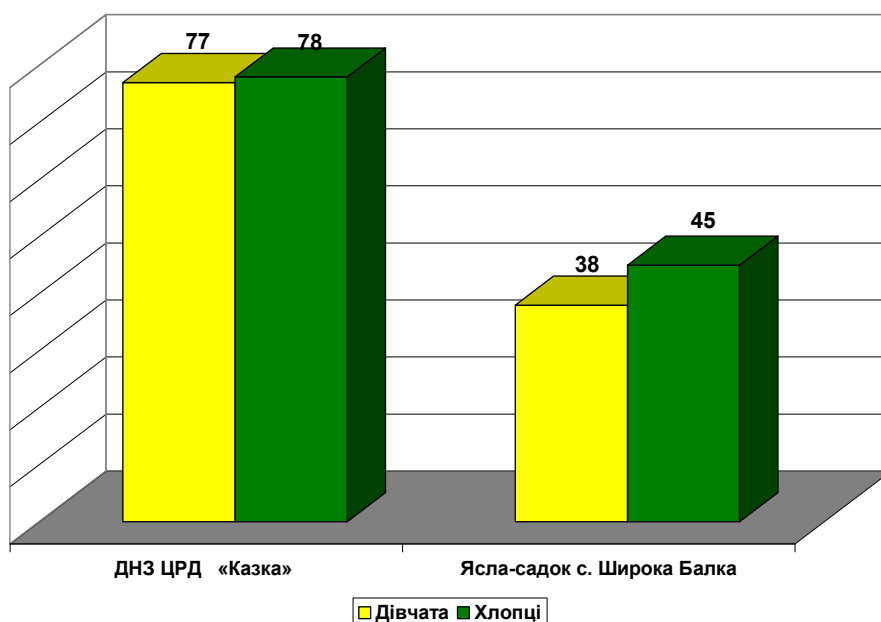

Рис. 8. Кількість дітей в дошкільних навчальних закладах Станіславської ОТГ

На 1 вересня 2018 р. 694 дитини віком від 6 до 18 років навчалися в освітніх закладах для здобуття повної загальної середньої освіти. З них дівчатка становили 48,7%, хлопчики – 51,3% (рис 9, додаток 8):

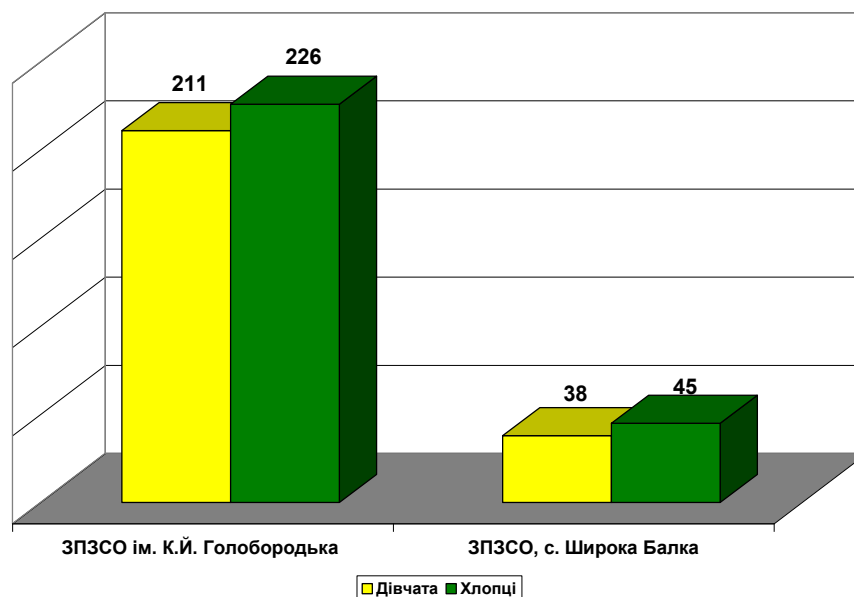

Рис. 9. Кількість дітей в закладах повної загальної середньої освіти Станіславської ОТГ

Слід відмітити, що серед 70 працівників закладів дошкільної освіти 63 особи – жінки (90,0%) і лише 7 – чоловіки (10,0%).

Серед 106 працівників закладів повної загальної середньої освіти 86 осіб – жінки (81,1%) і 20 – чоловіки (18,9%). Таке співвідношення підтверджує загальновідомий факт фемінізації сфери освіти (рис.10, додатки 7, 9):

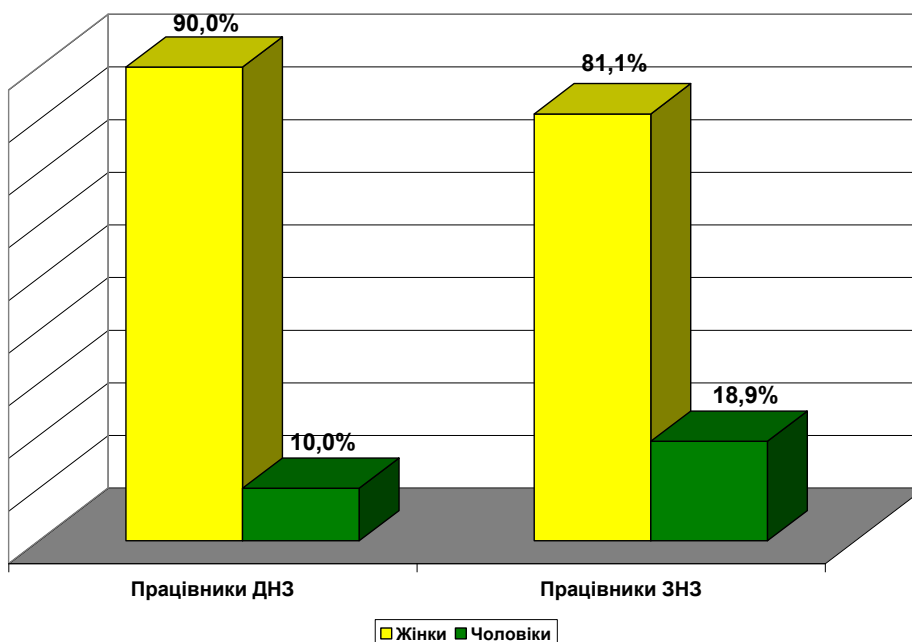

Рис. 10. Співвідношення часток жінок і чоловіків-працівників освітніх закладів Станіславської ОТГ

Вживаються заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази, створення умов для роботи закладів культури, спортивних секцій, позашкільних закладів з розвитку індивідуальної і колективної творчості дітей з метою забезпечення хлопчикам та дівчаткам, сім'ям доступу до загальнолюдських, національних, духовних та культурних надбань, історичних цінностей.

Система освіти, в тому числі й позашкільної, сприяє гармонійному фізичному та духовному розвитку особистості, формуванню у дітей життєво і професійно необхідних компетентностей, інноваційного мислення, кращих людських рис з урахуванням потреб і вимог сучасного суспільства, є також важливим інститутом збереження і передачі молоді досвіду минулих поколінь. Позашкільна освіта – потужне й ефективне джерело як професійного, так і особистісного зростання молоді.

Організація змістовного дозвілля дітей та молоді Станіславської ОТГ здійснюється в Станіславській школі мистецтв. Дані про кількість дітей, які займаються позашкільною освітою, наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл дітей, які відвідують заклади позашкільної освіти за віком та статтю

2018-2019 навч. рік	Кількість дітей, усього	У тому числі		Дівчата		Хлопці	
		до 12	від 12 до 18	до 12	від 12 до 18	до 12	від 12 до 18
Осіб	160	131	29	89	17	42	12
Відсотків	100	82	18	56	11	26	8

**за даними Станіславської школи мистецтв*

Кількість дівчат, які займаються у Станіславській школі мистецтв, удвічі переважає кількість хлопців у молодшій, і втричі – в старшій вікових групах. Виявлено тенденцію щодо суттєвого зменшення кількості і дівчат, і хлопців віком від 12-18 років, які займаються у закладах позашкільної освіти, порівняно із дітьми молодшого віку, що може свідчити як про більшу зайнятість дітей старшого віку, так і про те, що послуги позашкільної освіти меншою мірою задовольняють потреби дівчат та хлопців старшого віку. Слід зауважити, що означена гіпотеза потребує подальшого вивчення.

Культура – важливий чинник, що визначає духовний розвиток населення, є однією з вирішальних умов суспільного й соціального розвитку, забезпечує формування людського капіталу. Діяльність у сфері культури є складовою частиною економічних відносин в суспільстві, які визначають процес формування та задоволення системи культурних потреб, що різняться у жінок і чоловіків. При цьому сфера культурних послуг як сфера виробництва та споживання культурних благ має бути мобільною й відповідати потребам жінок і чоловіків громади.

Діяльність закладів культури належить до найважливіших соціально-культурних факторів розвитку і зростання. Їх завданням є не тільки духовне збагачення людини, а й позитивний вплив на економічні процеси. Застосування сучасних підходів, в тому числі гендерних, до формування організаційно-економічного механізму управління культурою дозволить дати імпульс розвитку цієї сфери, створити передумови для соціально-економічних перетворень, адже культура – важлива частина ресурсного потенціалу громади.

Загалом жінки/дівчата Станіславської ОТГ більшою мірою залучені до культурно-мистецького життя громади, ніж чоловіки/хлопці (рис 11, 12, додаток 10):

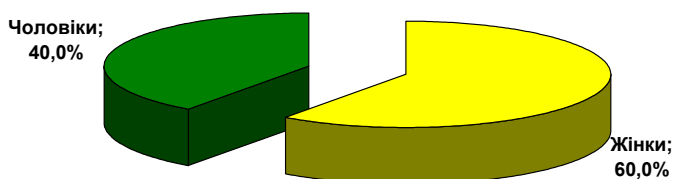

Рис. 11. Співвідношення часток жінок і чоловіків (дівчат та хлопців), які відвідують культурно-мистецькі заклади Станіславської ОТГ

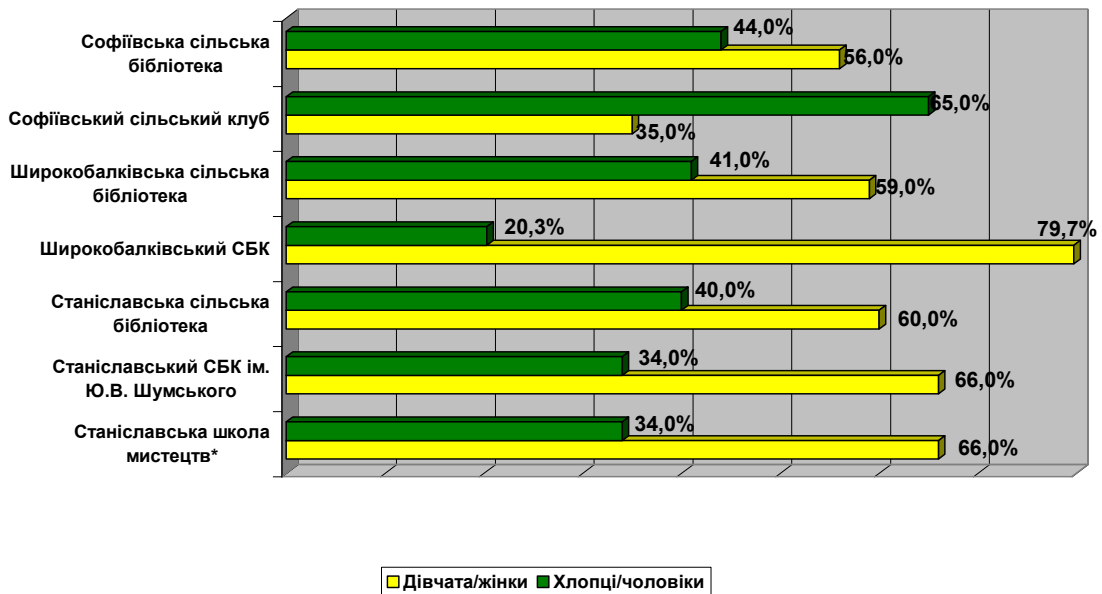

Рис. 12. Співвідношення жінок і чоловіків, які відвідують культурно-мистецькі заклади, в розрізі закладів

Аналіз кадрового складу культурно-мистецьких закладів Станіславської ОТГ свідчить про фемінізованість галузі культури, особливо бібліотечної сфери (рис.13):

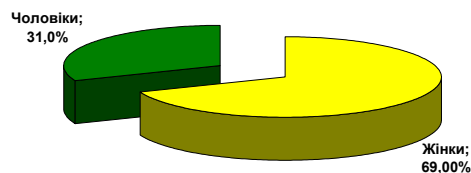

Рис. 13. Співвідношення жінок і чоловіків – працівників культурно-мистецьких закладів

Отже, сфери освіти та культури є фемінізованими з огляду на склад працівників галузей. Зважаючи на гендерний дисбаланс, можна використати спеціальні тимчасові заходи (позитивні дії) стосовно збільшення кількості чоловіків-працівників сфер освіти та культури.

3. Соціальний захист

Рівень життя населення залежить не лише від розміру доходів, а також від соціально-демографічного складу – кількості дітей, працюючих (платників податків та соціальних зборів) і утриманців, віку членів сім'ї, їхнього освітнього та професійного рівня тощо.

Найбільш уразливими є наступні сім'ї: багатодітні; неповні, в яких дітей виховує одна мати або один батько; з дітьми з інвалідністю; людей похилого віку; осіб, в яких немає годувальника.

За даними Станіславської сільської ради у Станіславській ОТГ 179 жінок у 2018 році отримали державну соціальну допомогу при народженні дитини, а 46 жінкам призначена соціальна допомога на дітей як одиноким матерям.

Догляд за дитиною з інвалідністю лягає на плечі жінок: 73 жінки отримують надбавку за догляд за дитиною з інвалідністю.

68 жінок отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям.

Отже, найбільш соціально уразливими групами населення Станіславської ОТГ є жінки. Детальніша інформація в розрізі населених пунктів подана у додатку 12.

Слід зазначити, що жоден чоловік не отримує вказані вище допомоги, це може певною мірою пояснюватися й впливом стереотипів про «чоловічу твердість».

Старіння населення є глобальним процесом ХХІ століття. Тенденція останніх десятиліть – збільшення у структурі суспільства кількості самотніх людей похилого віку. Усі вони відчувають потребу в різних видах сторонньої повсякденної турботи. За офіційними даними, нині в Україні серед населення старше 70 років 18,3 % потребують щоденної соціально-побутової допомоги, 82,0% постійно приймають ліки. Ця проблема з часом лише поглиблюватиметься¹.

¹ Чайковська В.В. Демографічні прогнози для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://novosti.mif-ua.com/archive/issue-13366/article-13392/>

За інформацією Станіславської сільської ради у громаді станом на 01.01.2019 року проживає 1753 пенсіонери, з них 38,0% чоловіків і 62,0% жінок (рис. 14):

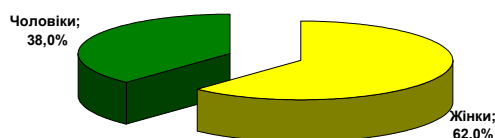

Рис. 14. Розподіл пенсіонерів за статтю на початок 2019 року

У розрізі населених пунктів Станіславської ОТГ співвідношення часток пенсіонерів виглядає наступним чином (рис. 15). Таке співвідношення відповідає часткам населення, яке проживає у селах громади.

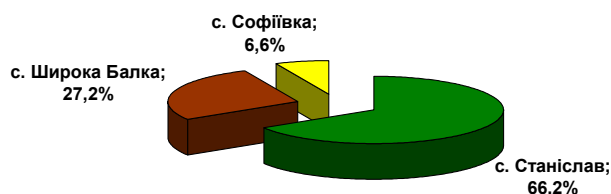

Рис 15. Розподіл пенсіонерів у розрізі населених пунктів Станіславської ОТГ

Під час аналізу виявлено, що розподіл пенсіонерів за статтю в розрізі населених пунктів є неоднаковим: найбільша диспропорція спостерігається у с. Станіслав (64,0% - жінки і 36,0% - чоловіки). У с. Широка Балка та с. Софіївка дисбаланс виражений меншою мірою (рис.16):

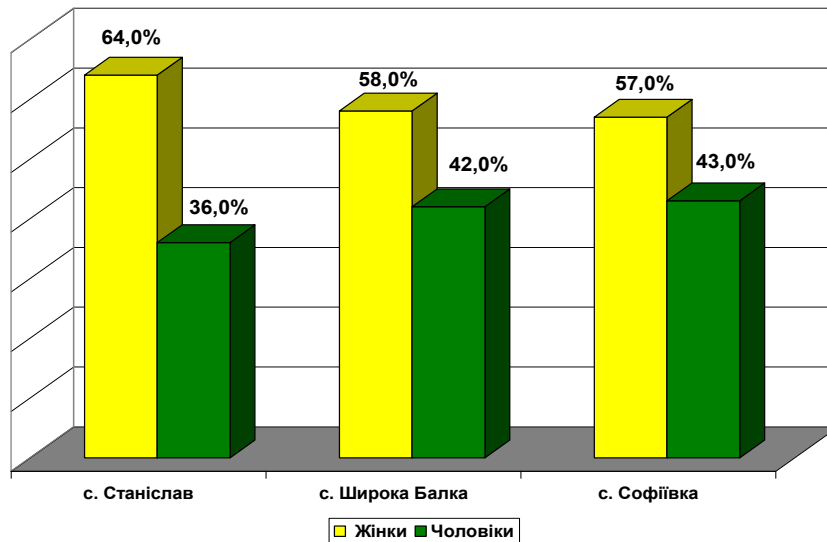

Рис. 16. Розподіл пенсіонерів за статтю у розрізі населених пунктів Станіславської ОТГ

За інформацією комунальної установи «Центр з надання соціальних послуг» Станіславської ОТГ отримувачами соціально-побутових, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних, інформаційних, соціально-психологічних послуг є 43 особи, з них 69,8% - жінки й 30,2% - чоловіки, що пояснюється значною чисельною перевагою жінок пенсійного віку. Гендерний аналіз працівників закладу «Центр з надання соціальних послуг» (100% - жінки) підтверджує факт фемінізації соціальної сфери та горизонтальну сегрегацію ринку праці (додаток 11).

Відповідно до інформації Станіславської сільської ради, серед уразливих груп населення переважають пенсіонери та особи з інвалідністю 79,5% та 13,0% відповідно (рис. 17):

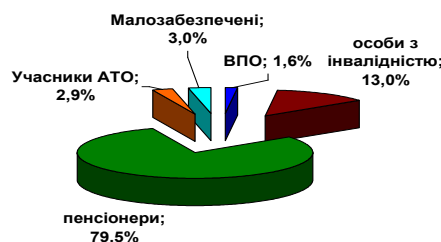

Рис. 17. Уразливі групи населення Станіславської ОТГ

Слід зазначити, що серед уразливих груп населення громади жінки значно переважають у категорії «пенсіонери» та «малозабезпечені», а чоловіки – у категорії «учасники АТО/ООС». Детальніше інформацію подано у додатку 13 та рис. 18:

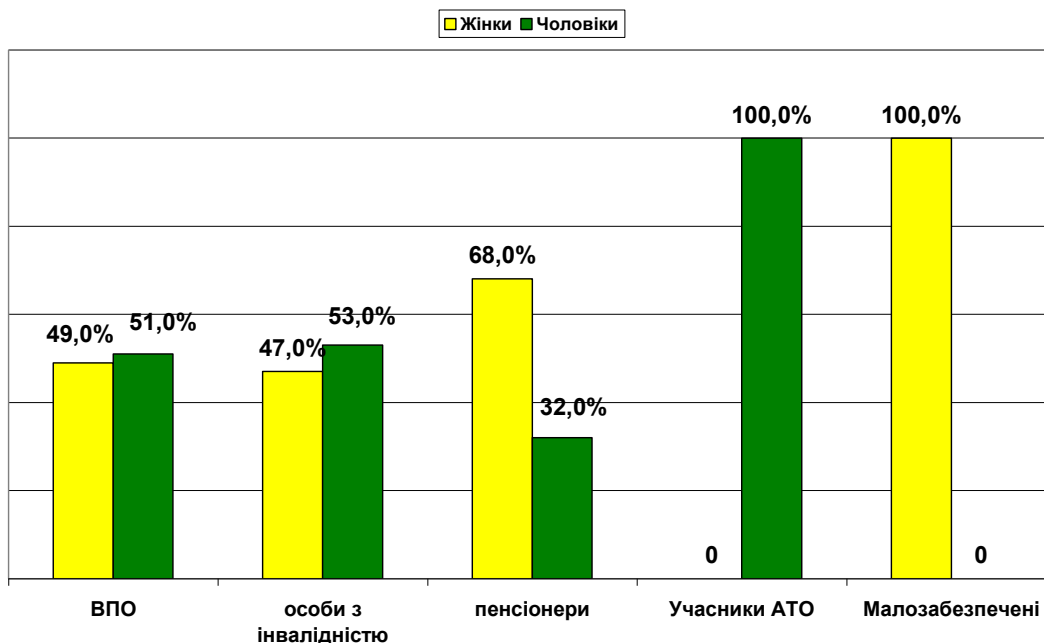

Рис. 18. Уразливі групи населення Станіславської ОТГ в розрізі статей

Враховуючи, що пенсії жінок нижчі від пенсій чоловіків, а також статус малозабезпеченості, можна зробити висновок, що в Станіславській ОТГ підтверджується загальнодержавна проблема щодо «фемінізації бідності» за соціальними критеріями.

4. Зайнятість населення

За інформацією Білозерської районної філії Херсонського обласного центру зайнятості станом на 01 січня 2019 року на обліку загалом перебувало 57 зареєстрованих безробітних, які проживають на території Станіславської ОТГ. Це складає близько 1,4 % від загальної кількості працездатного населення громади. Співвідношення часток жінок і чоловіків серед них складає 33,0% - чоловіки і 67,0% - жінки. У розрізі населених пунктів ситуація виглядає наступним чином (рис. 19):

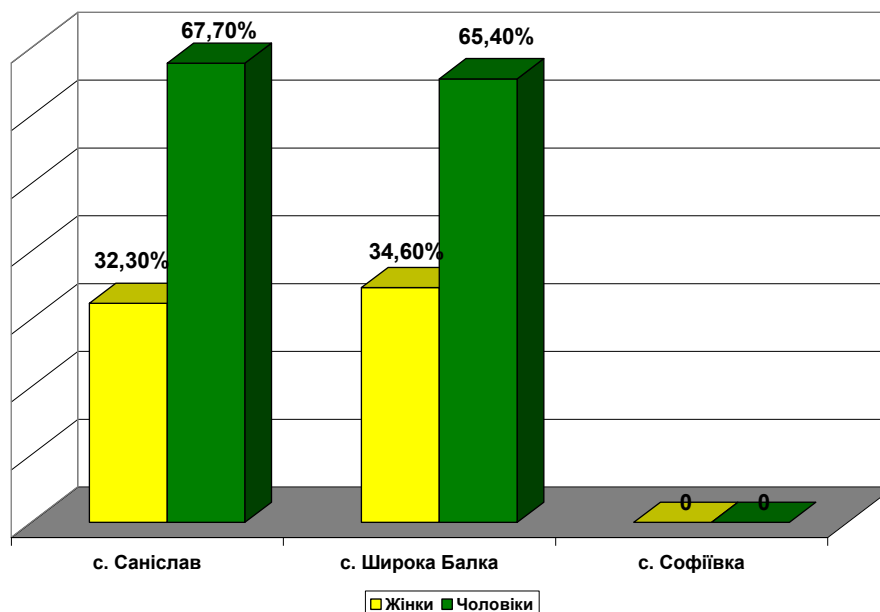

Рис. 19. Співвідношення часток жінок і чоловіків серед зареєстрованих безробітних у розрізі населених пунктів Станіславської ОТГ

Отже, кількість незайнятих жінок – більша, що дає підстави зробити висновок про важливість діяльності щодо розвитку самозайнятості серед жінок Станіславської ОТГ.

Відповідно до результатів опитування, проведеного у травні 2018 року Центром розвитку місцевого самоврядування (Херсонський відокремлений підрозділ) в рамках проекту U-LEAD, і населення Станіславської ОТГ, і підприємці вважають, що важливо використовувати місцеві природні ресурси, розвивати туризм та сферу дозвілля (спорт, відпочинок), а вигідне географічне положення громади є основним ресурсом для її розвитку. Безробіття ж і населення громади, і підприємці вважають основною перешкодою розвитку громади. Однак опитування було проведено без врахування статі респондентів.

При цьому слід виділити певні сильні сторони та можливості Станіславської ОТГ у напрямі розвитку туризму та сфери дозвілля:

- природні ресурси – лиман, пляжі, мальовничі урвища – Станіславські скелі, ліс, інше, що створює гарні умови для розвитку активного туризму – водного, велосипедного, екстремального тощо;
- наявність громадських активістів прихильників активного туризму та поціновувачів природних багатств громади й околиць;
- розвинена спортивна інфраструктура і широкий діапазон послуг у цій сфері;

- загальне підвищення інтересу мешканців України до культурного, краєзнавчого, інших видів активного туризму;
- розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури, у т.ч. із залученням приватного капіталу – пристань, водні екскурсії тощо;
- можливості для розвитку самозайнятості населення.

Аналіз гендерних відмінностей серед економічно неактивного населення засвідчує переважання кількості жінок працездатного віку порівняно з чоловіками серед незайнятого працездатного населення. Серед осіб старше працездатного віку цей же показник значно більший. Отже, трудовий потенціал жінок повною мірою не використовується. Впровадження гендерних підходів до аналізу можливостей подальшого людського розвитку має передбачати вихід за рамки суто кількісних характеристик і перехід до вивчення умов, форм зайнятості чоловіків та жінок.

Отже, важливо зосередити зусилля на забезпеченні сталого економічного зростання та підвищенні рівня якості життя населення громади, подолання безробіття, розвитку самозайнятості населення. Значний потенціал в означеному напрямі становлять жінки.

5. Представництво жінок і чоловіків в органах місцевого самоврядування Станіславської ОТГ

Впровадження гендерних стандартів набуває особливого значення в політичних процесах нашої держави, особливо в період реформи децентралізації. Важливо, щоб і жінки, і чоловіки мали можливість бути долученими до прийняття рішень.

У Станіславській ОТГ представництво жінок і чоловіків на рівні сільської ради є наступним (рис. 20):

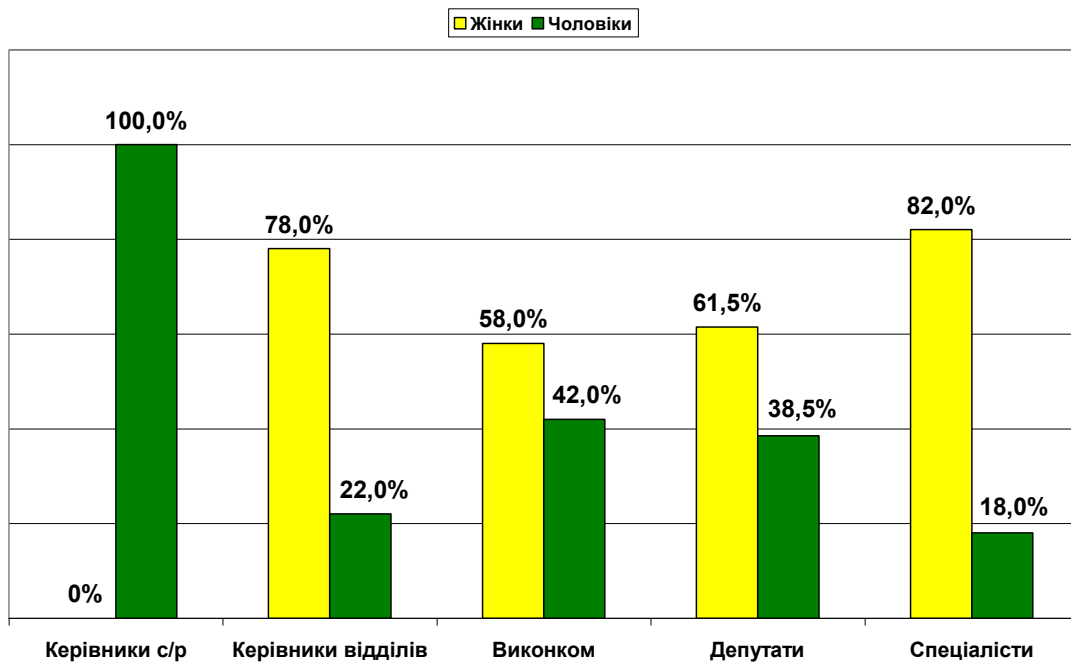

Рис. 20. Представництво жінок і чоловіків у Станіславській сільській раді

Серед представницьких та виконавчих органів ради загалом переважають жінки – 65,0%, чоловіки – 35,0%.

Як серед керівників, так і серед спеціалістів органу місцевого самоврядування більшість – жінки. Однак, якщо серед чоловіків 67,0% від загальної кількості обіймають керівні посади, то серед жінок – лише 56,0% (додаток 14).

Загалом найбільша диспропорція на користь жінок спостерігається на рівні спеціалістів. До уваги не взято керівництво сільської ради, зважаючи на кількісний склад.

Отже, необхідно на постійній основі здійснювати гендерний аналіз кадрового складу сільської ради і вести планомірну діяльність щодо паритетного представництва на виконавському рівні та рівні прийняття рішень.

Результати дослідження запитів та рівня готовності чоловіків і жінок Станіславської ОТГ щодо додаткового навчання та відкриття власного бізнесу

Дослідження було проведено протягом травня 2019 року.

Мета дослідження – вивчення запитів та рівня готовності чоловіків і жінок Станіславської ОТГ щодо додаткового навчання та відкриття власного бізнесу.

Цільова група: жінки та чоловіки працездатного віку Станіславської ОТГ.

Метод збору даних – анкетування.

Вибірка респондентів. Обсяг вибірки респондентів становив – 344 особи. За даними Станіславської сільської ради, на території Станіславської ОТГ проживає близько **4000** осіб працездатного віку. Отже, частка опитаних респондентів становить орієнтовно **09,0%**. Було розповсюджено 350 анкет для самозаповнення жінками та чоловіками різного віку у населених пунктах Станіславської ОТГ. Отримано 344 заповнених анкети.

Інструмент дослідження – анкета, що включає 6 запитань, серед яких є закриті та відкриті (анкета – додаток 15).

Складові частини анкети: 1) звернення до респондента; 2) основна частина, яка складається із запитань щодо бажання займатися власним бізнесом та готовність пройти відповідне навчання, а також містить запитання про те, яких саме знань не вистачає.

Методи аналізу:

статистичні: методи вимірювання та математичної обробки даних, їх системний та якісний аналіз, графічна інтерпретація;

спеціальні методи: порівняльний, прогнозний.

Портрет респондентів

Розподіл респондентів за статтю: **59,0 %** (202 особи) респондентів становили жінки, **41,0%** (142 особи) – чоловіки (рис.21):

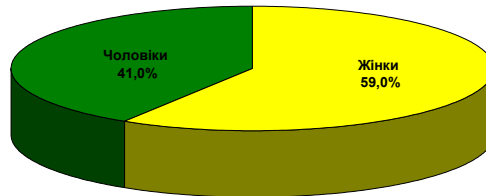

Рис. 21. Частки респондентів за віком

Вік респондентів – від 18 років до 60 років (рис. 22).

Респонденти:

- віком 18-22 роки становили в цілому 35 осіб, тобто **10,0%** від загальної кількості опитаних респондентів, серед дівчат 16 осіб – 46,0%, серед хлопців 19 осіб – 54,0%;
- віком 23-35 років становили в цілому 124 особи, тобто **36,0%**, серед жінок – 77 осіб, тобто 62,0%, серед чоловіків – 47 осіб, тобто 38,0%;
- віком 36-45 років становили в цілому 63 особи, тобто **18,0%**, серед жінок – 35 осіб, тобто 56,0%, серед чоловіків – 28 осіб, тобто 44,0%;
- віком 46-50 років становили в цілому 79 осіб, тобто **23,0%**, серед жінок – 50 осіб, тобто 63,0%, серед чоловіків – 29 осіб, тобто 37,0%;
- віком 51-60 років становили в цілому 43 особи, тобто **13,0%**, серед жінок – 24 особи, тобто 56,0%, серед чоловіків – 19 осіб, тобто 44,0%.

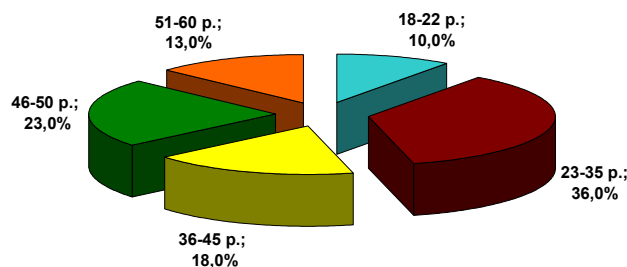

Рис. 22. Частки респондентів за віком у цілому

Розподіл часток респондентів за населеними пунктами Станіславської ОТГ у цілому відповідає часткам жителів громади в означених населених пунктах (рис. 23):

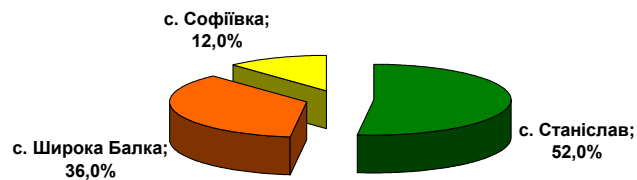

Рис. 23. Розподіл респондентів за населеними пунктами

Результати опитування респондентів

На запитання «**Чи маєте Ви власний бізнес?**» отримано наступні відповіді (рис. 24):

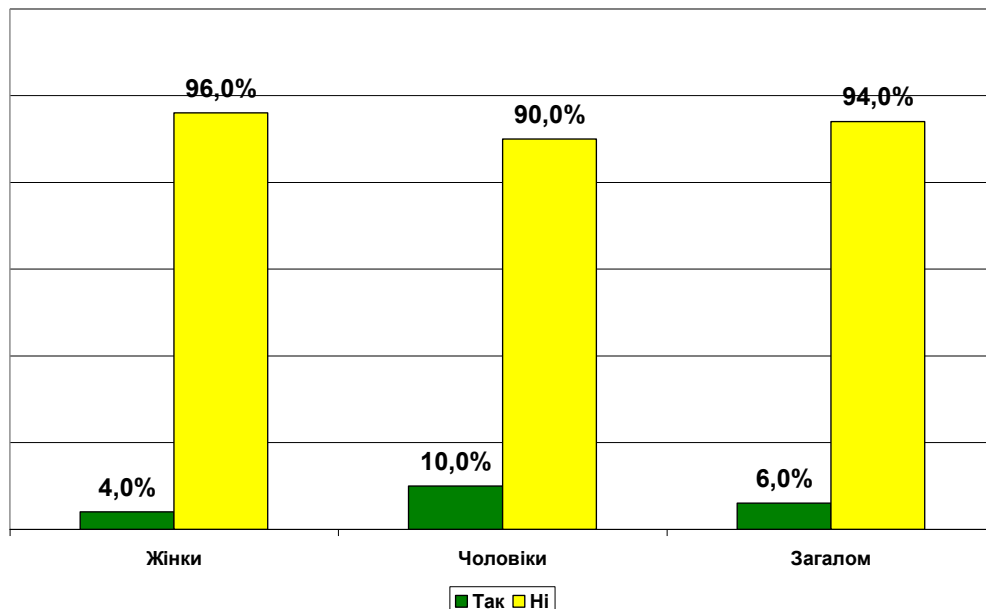

Рис. 24. Розподіл відповідей респондентів на питання щодо того, чи мають вони власний бізнес

Отже, серед респондентів і жінки, і чоловіки переважно не займаються власним бізнесом, однак відсоток чоловіків, які мають власний бізнес дещо вищий.

Відповіді на запитання «**Чи маєте бажання зайнятися власним бізнесом / стати підприємцем?**» засвідчили, що кількість осіб, які хотіли б зайнятися власною справою, є високою як серед жінок (76 осіб), так і серед чоловіків (72 особи). Слід зазначити, що високою є і кількість жінок та чоловіків, які вагаються і потенційно могли б зайнятися бізнесом за певних умов (73 жінки і 43 чоловіка).

Детальніше інформація про частки жінок і чоловіків, які виявили бажання зайнятися власною справою в розрізі вікових груп, подана на рис. 25:

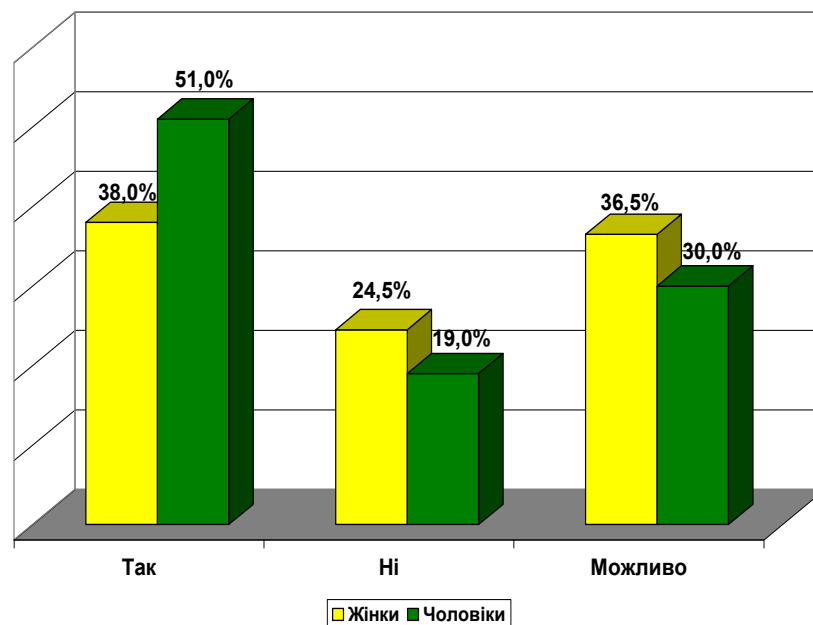

Рис. 25. Розподіл відповідей респондентів на питання щодо бажання зайнятися власною справою

На запитання «**Якби Ви відкривали власний бізнес, який напрям Ви б обрали?**» отримано наступні відповіді респондентів (рис 26). Чоловіки віддали перевагу таким напрямам, як фермерство (26,8%), торгівля (21,8%), туризм (16,9%) та надання послуг (13,4%). Жінки більш пріоритетними для себе визначили такі напрями, як торгівля (33,2%), надання послуг (20,0%), сферу освіти (14,3%) та туризм (12,0%). Як бачимо, розподіл напрямів в цілому відповідає стереотипним уявленням про сфери діяльності жінок та чоловіків. Окремо слід виділити сферу туризму, оскільки і жінки, і чоловіки виділили його

як цікавий для них напрям розвитку бізнесу (перевагу означеному напрямку надали більше 10,0% як чоловіків, так і жінок).

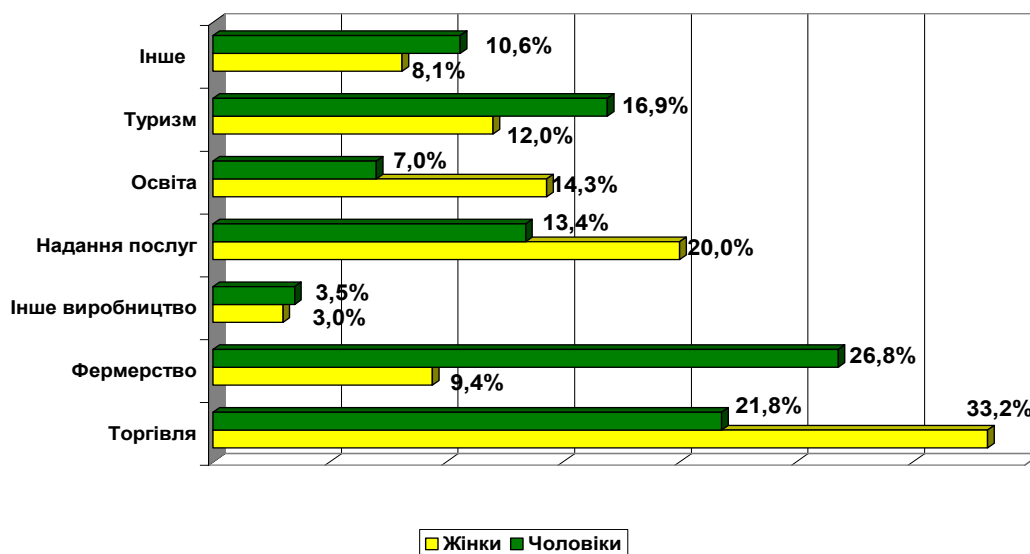

Рис. 26. Розподіл відповідей респондентів щодо напрямку бізнесу, який є бажаним

Стосовно того, чи готові респонденти приділяти час відповідному навчанню, отримано відповіді, які засвідчили, що і жінки, і чоловіки готові навчатися, аби відкрити власну справу. Загалом частки опитаних як жінок, так і чоловіків, які готові вчитися, складають 49,3% та 47,9% відповідно. Окрім того, і серед жінок (34,7%), і серед чоловіків (31,0%) висока частка осіб, які приділили б час навчанню за певних умов (рис. 27). Така ситуація свідчить про потенційну готовність населення Станіславської ОТГ (жінок дещо більшою мірою) до відкриття власної справи та відповідного навчання.

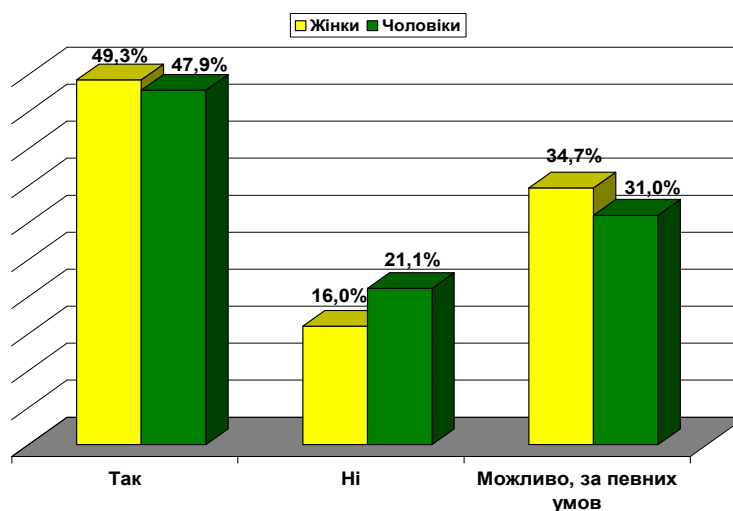

Рис. 27. Розподіл відповідей респондентів щодо готовності навчатися задля відкриття власної справи

На запитання стосовно навчання «Що саме Вас цікавить?» респонденти відповіли наступним чином (рис. 28):

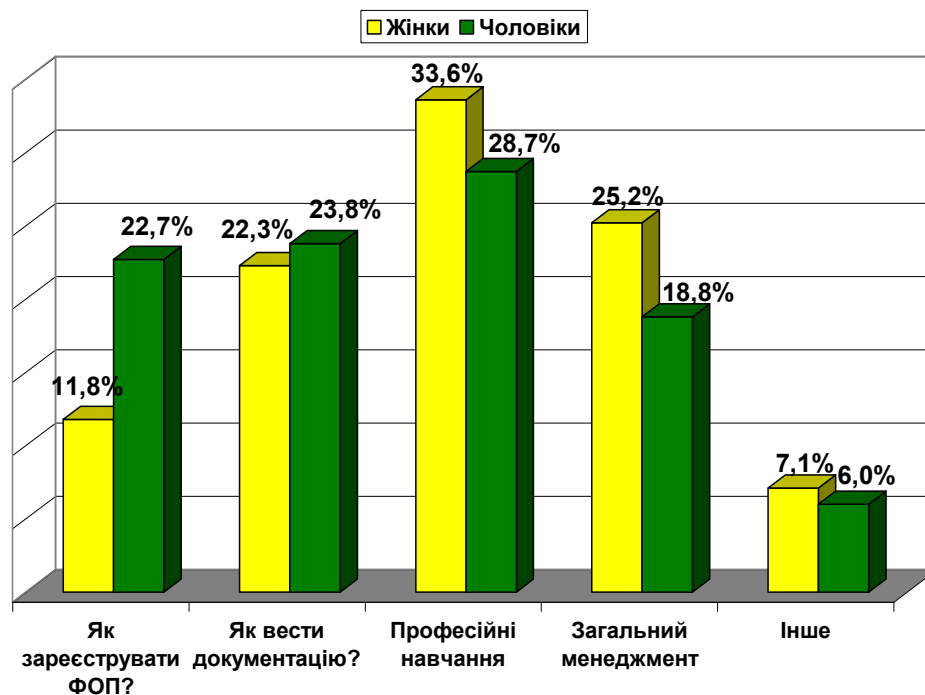

Рис. 28. Розподіл відповідей респондентів щодо бажаних напрямів навчання

Отже, чоловіків більше цікавлять питання щодо процедури реєстрації ФОП, жінки хотіли б вивчити загальний менеджмент, пройти спеціальне професійне навчання. Частки жінок і чоловіків, які хотіли б дізнатися інформацію щодо ведення документації різняться несуттєво. І серед жінок, і серед чоловіків найвищою є частка осіб, які надають перевагу професійному навчанню.

Загальні висновки

У загальній структурі населення Станіславської ОТГ питома вага жінок складає 53,0%, чоловіків – 47,0%. Простежується перевага осіб чоловічої статі у молодому віці та осіб жіночої статі у старших вікових групах. Значні розбіжності часток жінок та чоловіків починають спостерігатися у віці від 35 років і найбільше виявляються у віці старше 60 років. Така ситуація пояснюється гендерними чинниками.

Важливу роль відіграє не лише кількість населення, а й середній вік та вікова структура жителів ОТГ. Від них значною мірою залежить навантаження на пенсійну та соціальну системи, а також завантаження шкіл та дитячих садочків. У Станіславській ОТГ спостерігається процес старіння населення та поглиблення тенденцій щодо зменшення частки молоді у загальній структурі населення. Збереження динаміки в майбутньому може призвести до зниження чисельності населення у працездатному віці та дефіциту робочої сили, тому важливою стратегічною ціллю громади є системна комплексна робота з молоддю.

Під час аналізу смертності населення в розрізі основних причин простежується певний зв'язок між причинами смерті та статтю: чоловіча смертність від зовнішніх причин вища від жіночої, тому важливим напрямом роботи має стати профілактика ризикованої поведінки серед чоловіків.

Гендерний аналіз працівників комунальних закладів Станіславської ОТГ підтверджує факт фемінізації соціальної, освітньої та культурної сфер, а також горизонтальну сегрегацію ринку праці.

Найбільш уразливими соціальними групами населення Станіславської ОТГ є жінки. Кількість незайнятих жінок – більша, що дає підстави зробити висновок про важливість діяльності із розвитку самозайнятості серед жінок Станіславської ОТГ. Висновки підтверджуються й результатами проведеного дослідження щодо запитів та рівня готовності чоловіків і жінок щодо додаткового навчання та відкриття власного бізнесу.

Зокрема, кількість осіб, які хотіли б зайнятися власною справою, та потенційно могли б відкрити власну справу є високою як серед жінок, так і серед чоловіків; щодо напрямів розвитку бізнесу чоловіки віддали перевагу фермерству, торгівлі, туризму та наданню послуг. Жінки більш пріоритетними визначили торгівлю, надання послуг, сферу освіти та туризм. І жінки, і чоловіки виділили туризм як цікавий для них напрям розвитку бізнесу; частка осіб, які готові навчатися та навчалися б за певних умов для відкриття власної справи, є високою і серед жінок, і серед чоловіків; серед жінок і серед чоловіків найвищою є частка осіб, які надають перевагу професійному навчанню. Отримані результати свідчать про серйозний підхід до відкриття власної справи, бажання отримати конкретну інформацію, що необхідно враховувати в стратегічних та програмних документах громади з передбаченням відповідних коштів у місцевому бюджеті, а також при підготовці проектів на фінансування за рахунок додаткових джерел. Такий стратегічний підхід у перспективі може сприяти збільшенню дохідної частини бюджету за рахунок податків.

З огляду на вищезазначені проблеми гендерний портрет Станіславської ОТГ набуває якостей важливого інструменту в процесі прийняття управлінських рішень, формування та затвердження бюджету, розробки цільових програм. Для успішного впровадження гендерної політики потрібна координація зусиль всіх управлінських та громадських структур.

ДОДАТКИ

До розділу «Демографічна ситуація»

Додаток 1

Кількість населення Станіславської ОТГ станом за на 01 січня 2019 року

№	Назва населеного пункту	Кількість населення	З них жінок	З них чоловіків
1.	Адміністративний центр ОТГ – село Станіслав	4616	2478	2138
2.	село Широка Балка	2270	1142	1128
3.	село Софіївка	455	245	210
4.	Усього	7341	3865	3476

**за даними Станіславської сільської ради*

Додаток 2

Демографічна ситуація за віковими групами станом на 01 січня 2019

Віковий розподіл	РАЗОМ по всій ОТГ	с. Станіслав	с. Широка Балка	с. Софіївка
0 - 3	233	156	63	14
Чоловіків	103	69	26	8
Жінок	130	87	37	6
4-6	249	160	77	12
Чоловіків	133	81	45	7
Жінок	116	79	32	5
7-10	388	234	135	19
Чоловіків	198	121	68	9
Жінок	190	113	67	10
11-18	632	378	224	30
Чоловіків	349	203	130	16
Жінок	283	175	94	14
19-35	1677	1041	545	91
Чоловіків	862	527	295	40
Жінок	818	517	250	51
36-59	2430	1517	749	164
Чоловіків	1160	714	365	81
Жінок	1271	803	384	84
60 і старші	1723	1121	477	125
Чоловіків	672	424	199	49
Жінок	1051	697	278	76

**за даними Станіславської сільської ради*

Додаток 3

Кількість зареєстрованих шлюбів *

	2017	2018	2019
одиниць	12	13	1

**за даними Станіславської сільської ради*

Розподіл померлих жінок та чоловіків за причинами смерті

	Усього померлих	У тому числі від					
		деяких інфекційних та паразитарних хвороб	новоутворень	хвороб системи кровообігу	хвороб органів дихання	хвороб органів травлення	зовнішніх причин
Осіб							
2017							
Жінки	45	0	4	38	0	1	2
Чоловіки	57	2	3	44	0	3	5
2018							
Жінки	48	0	3	43	0	2	0
Чоловіки	53	2	6	41	0	2	2

*За даними Станіславської амбулаторії ЗПЗСМ

Розподіл померлих жінок та чоловіків від зовнішніх причин смерті за окремими причинами

	Усього померлих від зовнішніх причин	У тому числі від					
		транспортних нещасних випадків	утоплення та занурення у воду	нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню та полум'я	випадкового отруєння та дії алкоголю	навмисного самоубиття	наслідків нападу з метою убивства чи нанесення ушкодження
Осіб							
2017							
Жінки	2	0	0	0	0	1	0
Чоловіки	5	2	1	1	1	0	0
2018							
Жінки	0	0	0	0	0	0	0
Чоловіки	2	0	0	0	2	0	0

*За даними Станіславської амбулаторії ЗПЗСМ

Смертність населення за статтю та віковими групами (осіб)*

	2017			2018		
	обидві статі	жінки	чоловіки	обидві статі	жінки	чоловіки
Всього померлих	82	36	46	78	42	36
у тому числі у віці, років						
0-3 роки	-	-	-	-	-	-
4-6 років	-	-	-	-	-	-
7-10 років	-	-	-	1	-	1
11-14 років	-	-	-	-	-	-
14-18 років	-	-	-	-	-	-
19-22 роки	-	-	-	-	-	-
23-35 років	1	-	1	-	-	-
36-59 років	16	3	13	10	4	6
60 і старші	65	31	34	67	38	29

*за даними Станіславської сільської ради (зареєстровані у Станіславській сільській раді)

До розділу «Освіта та культура»

Додаток 7

Кількість дітей та працівників в дошкільних навчальних закладах Станіславської ОТГ*

	Назва та місце розташування	Наповненість	Дівчата	Хлопці	Працівники	Жінки	Чоловіки
1.	Станіславський дитячий навчальний заклад – Центр розвитку дитини «Казка» (с. Станіслав, вул. Культурна, 30)	155	77	78	41	37	4
2.	Ясла-садок с. Широка Балка (с. Широка Балка, вул. Гагаріна 44)	83	38	45	29	26	3
	Усього	238	115	123	70	63	7

*за даними відділу освіти, молоді та спорту Станіславської ОТГ

Додаток 8

Кількість дітей у віці від 6 до 18 років, які навчаються в навчальних закладах для здобуття повної загальної середньої освіти (на початок навчального року; осіб)

	2017	2018
Усього	693	694
Дівчата	333	338
Хлопці	360	356

*за даними відділу освіти, молоді та спорту Станіславської ОТГ

Додаток 9

Кількість дітей та працівників в закладах повної загальної середньої освіти Станіславської ОТГ

	Назва та місце розміщення	Наповненість	Дівчата	Хлопці	Працівники	Жінки	Чоловіки
1.	Станіславський заклад повної загальної середньої освіти Станіславської сільської ради Херсонської області ім. К. Й. Голобородька (с. Станіслав, вул. Свободи, 35)	437	211	226	65	52	13
2.	Широкобалківський заклад повної загальної середньої освіти Станіславської сільської ради Херсонської області (с. Широка Балка, вул. Херсонське Шосе, 42)	257	127	130	41	34	7
	Усього	694	338	356	106	86	20

*за даними відділу освіти, молоді та спорту Станіславської ОТГ

Культурно-мистецькі заклади Станіславської ОТГ

	Назва та місце розміщення	Наповненість	Дівчата/жінки	Хлопці/чоловіки	Працівники	Жінки	Чоловіки
1	Станіславська школа мистецтв*	160	106	54	17	12	5
2	Станіславський СБК ім. Ю.В. Шумського	59	39	20	10	6	4
3	Станіславська сільська бібліотека	453	273	180	1	1	-
4	Широкобалківський СБК	59	47	12	6	4	2
5	Широкобалківська сільська бібліотека	591	346	245	1	1	-
6	Софіївський сільський клуб	23	8	15	2	2	-
7	Софіївська сільська бібліотека	409	227	182	1	1	-
	Усього	1754	1046	708	38	25	11

*за даними Станіславської школи мистецтв

До розділу «Соціальний захист»

Соціальні заклади Станіславської ОТГ

	Назва та місце розміщення	Отримувачі послуг за рік, осіб	Жінки	Чоловіки	Працівники	Жінки	Чоловіки
1	Комунальна установа «Центр з надання соціальних послуг» (соціально-побутові, соціально-економічні, санітарно-гігієнічні, інформаційні соціально-психологічні послуги)	Усього 43	30	13	7	7	0

*за даними КУ «Центр з надання соціальних послуг» Станіславської сільської ради

Кількість отримувачів державних соціальних допомог у 2018 році

Назва допомоги	Адміністративний центр ОТГ (с. Станіслав)		с. Широка Балка		с. Софіївка		Усього	Усього
	жін.	чол.	жін.	чол.	жін.	чол.	жінок	чоловіків
Державна соціальна допомога при народженні	107		72				179	
Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку	-	-	-	-	-	-	-	-
Державна соціальна допомога на дітей, які перебувають під опікою та піклуванням	6	0	2	0	0	0	8	0
Державна соціальна допомога на дітей одиноких матерям (батькам)	30	0	16	0	0	0	46	0
Державна соціальна допомога дітям з інвалідністю	53	0	20	0	0	0	73	0
Отримують надбавку за догляд за дитиною з інвалідністю	53	-	20	-	0	0	73	0
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям	53	0	15	0	0	0	68	0

*за даними Станіславської сільської ради

Уразливі групи населення Станіславської ОТГ

Уразливі* групи населення	ОТГ	с. Станіслав	с. Широка Балка	с. Софіївка
	ВПО/Біженці	35	23	12
Чоловіків	18	11	7	0
Жінок	17	12	5	0
Особи з інвалідністю	288	187	93	8
Чоловіків	154	101	49	4
Жінок	134	86	44	4
Пенсіонери	1753	1161	477	115
Чоловіки	664	416	199	49
Жінки	1089	745	278	66
Учасники АТО/ООС	65	38	21	6
Чоловіки	65	38	21	6
Жінки	0	0	0	0
Малозабезпечені	68 (жінки)			

*за даними Станіславської сільської ради

До розділу «Представництво жінок і чоловіків у органах місцевого самоврядування Станіславської ОТГ»

Додаток 14

**Представництво жінок і чоловіків у представницьких та виконавчих органах
Станіславської сільської ради**

№	Назва	Всього	З них жінок	З них чоловіків
1.	Голова ОТГ	1	0	1
2.	Заступник голови ОТГ	1	0	1
3.	Посадові особи місцевого самоврядування (Керівники структурних підрозділів ради)	9	7	2
4.	Посадові особи місцевого самоврядування (спеціалісти)	11	9	2
5.	Члени виконавчого комітету	12	7	5
6.	Депутати сільської ради	26	16	10
7.	Всього	60	39	21

** за даними Станіславської сільської ради*

Анкета

Шановні учасники та учасниці опитування!

Просимо дати відповідь на питання анкети. Дослідження проводиться з метою вивчення запитів та рівня готовності чоловіків та жінок Станіславської ОТГ щодо додаткового навчання та відкриття власного бізнесу

1. Вкажіть вік:

- 1) 18-22 роки;
- 2) 23-35 років;
- 3) 36-45 років;
- 4) 46-50 років;
- 5) 51-60 років

2. Стать:

- 1) Чоловіча;
- 2) Жіноча

3. Вкажіть з якого Ви населеного пункту

- 1) с. Станіслав;
- 2) с. Широка Балка;
- 3) с. Софіївка

4. Чи маєте Ви власний бізнес?

- 1) Так;
- 2) Ні

5. Чи маєте бажання зайнятися власним бізнесом/стати підприємцем?

- 1) Так;
- 2) Ні;
- 3) Можливо

6. Якби Ви відкривали власний бізнес, який напрям Ви б обрали?

- 1) Торгівля;
- 2) С/Г виробництво (фермерство);
- 3) Інше виробництво вкажіть що саме _____;
- 4) Надання послуг (швейних, перукарських тощо);
- 5) Освітній (організація навчання для дорослих, позашкільна сфера тощо);
- 6) Туристичні послуги;
- 7) Інше _____

7. Чи готові приділити час навчанню?

- 1) Так;
 - 2) Ні;
 - 3) Можливо;
 - 4) За певних умов (вкажіть які) _____
-

8. Що саме Вас цікавить?

- 1) Як зареєструвати ФОП (фізична особа підприємець);
- 2) Як вести документацію;
- 3) Професійні навчання;
- 4) Загальний менеджмент;
- 5) Інше _____